

Önlisans Öğrencilerinin 3+1 Uygulamalı Eğitim Modeline Yönelik Tatmin Derecelerinin İncelenmesi: Susurluk Tarım ve Orman Meslek Yüksekokulu Örneği

Investigation of Satisfaction Levels of Associate Degree Students in 3+1 Workplace Training Model: Case Study of Susurluk Vocational School of Agriculture and Forestry

Nilay KORKMAZ, Zeynep KILCI

ÖZ

Meslek yüksekokulları, iş dünyasından talep gören nitelikte öğrenci yetiştirilmesi açısından önemli akademik kurumlardır. Bu özelliği nedeniyle bu kurumlardan mezun olanların hem akademik hem de pratik uzmanlığa sahip olması önem taşımaktadır. Bu sebeple, 3+1 eğitim modeli yaklaşımıyla, öğrencilerin teorik bilgilerini gerçek deneyimleri ile zenginleştirerek güçlendirmelerine yardımcı olmak amaçlanmaktadır. Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi Susurluk Tarım ve Orman Meslek Yüksekokulu, 2021-2022 öğretim yılında 3+1 uygulamalı eğitim modeline geçerek öğrencilerinin istihdam edilebilirliği konusunda önemli adımlar atmıştır. Yapılan bu araştırma ile Susurluk Tarım ve Orman Meslek Yüksekokulu'nda okuyan öğrencilerin 3+1 işyeri eğitim uygulaması sırasındaki deneyimlerini ve ilişkilerini inceleyerek, eğitim modeline duydukları tatmin derecelerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın verileri; Ören Şahin ve Ören (2018) tarafından geliştirilen "3+1 Uygulamalı Eğitim Modeli Tatmin Ölçeği" yardımıyla toplanmış olup veriler SPSS 26.0 kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde, gruplar arasında karşılaştırma yapmak için bağımsız gruplar t testi ve çoklu gruplarda tek yönlü ANOVA testi kullanılmıştır. Çoklu gruplardaki farklılığın sebebini tespit etmek amacıyla Scheffe testi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, öğrencilerin modele yönelik tatmin düzeylerinin ortalamasının üzerinde olduğu ayrıca kadın öğrencilerin erkek öğrencilere, 21-23 yaş aralığındaki öğrencilerin diğer yaş gruplarındaki öğrencilere, meslek liselerinden mezun öğrencilerin genel liselerde öğrenim görmüş öğrencilere göre 3+1 uygulamalı eğitim modeline yönelik tatmin derecelerinin anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenirken öğrencilerinin tatmin ölçeği puanlarının öğrenim gördükleri program değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma göstermediği bulunmuştur. 3+1 eğitim modelinin etkilerinin incelendiği bu çalışmada izlenen yöntem ile elde edilen sonuçların, ilgili alana kaynak teşkil etmesi ve gelecekte bu konuda yapılacak çalışmalara katkılar sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Meslek yüksekokulu, Mesleki eğitim, Mesleki uygulama, 3+1 modeli

Korkmaz N., Kilci Z., (2024). Önlisans öğrencilerinin 3+1 uygulamalı eğitim modeline yönelik tatmin derecelerinin incelenmesi: Susurluk tarım ve orman meslek yüksekokulu örneği. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 14(1), 118-126. <https://doi.org/10.5961/higheredusci.1389894>

Nilay KORKMAZ (✉)

ORCID ID: 0000-0002-6436-6699

Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi, Susurluk Tarım ve Orman Meslek Yüksekokulu, Gıda İşleme Bölümü, Gıda Kalite Kontrolü ve Analizi PR., Balıkesir, Türkiye
Bandırma Onyedü Eylül University, Susurluk Vocational School of Agriculture and Forestry, Department of Food Processing, Food Quality Control and Analysis PR., Balıkesir, Türkiye
nkorkmaz@bandirma.edu.tr

Zeynep KILCI

ORCID ID: 0000-0003-1700-8597

Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi, Susurluk Tarım ve Orman Meslek Yüksekokulu, Gıda İşleme Bölümü, Gıda Kalite Kontrolü ve Analizi PR., Balıkesir, Türkiye
Bandırma Onyedü Eylül University, Susurluk Vocational School of Agriculture and Forestry, Department of Food Processing, Food Quality Control and Analysis PR., Balıkesir, Türkiye

Geliş Tarihi/Received : 13.11.2023

Kabul Tarihi/Accepted : 22.02.2024

Bu eser "Creative Commons Atıf-GayriTicari-4.0 Uluslararası Lisansı" ile lisanslanmıştır.

ABSTRACT

Vocational colleges play a critical role in higher education. Graduates from these programs must be equipped with both theoretical and practical expertise. By incorporating real-world experiences into the classroom, the 3+1 educational paradigm seeks to improve students' theoretical comprehension. Using the 3+1 applied education paradigm, the Susurluk School of Agriculture and Forestry at Bandırma Onyedi Eylül University effectively increased the employability of its students in the 2021–2022 academic year. Using data from Susurluk School of Agriculture and Forestry students' 3+1 internship program, this study aimed to determine how satisfied students were with the educational paradigm. SPSS 26.0 was used for data analysis after Ören and Ören (2018) designed the “3+1 Applied Education Model Satisfaction Scale,” which was used to gather data for the study. Parametric statistical methods were used to evaluate the outcomes, such as independent group t-tests and one-way ANOVA for group comparisons. According to the results, students attending vocational colleges showed greater levels of satisfaction than the 3+1 educational model mean. In addition, it was noted that students from general high schools, students from other age groups, and female students, as well as students from vocational high schools, expressed significantly lower levels of satisfaction with the 3+1 applied education model. But there was no discernible difference in the students' satisfaction levels depending on the particular programs they were enrolled in. Examining the effects of the 3+1 educational paradigm, this study can be a useful resource in the field and support future research in the same area.

Keywords: Vocational College, Vocational Education, Vocational Practice, 3+1 Model

GİRİŞ

Eğitim konusu farklı disiplinler tarafından ele alınmış ve çeşitli bakış açılarına göre tanımlamalar yapılmıştır. Sosyologlar ve eğitimin toplumsal yönüne odaklanan araştırmacılara göre eğitim; bireyin topluma uyum sağlaması, toplumun kültürünü benimsemesi ve toplumun değerlerini içselleştirerek geliştirilmesi olarak kabul edilmektedir (Iseyeva, 2018; Şimşek, 2007). Mesleki eğitim ise bireyin toplumsal yaşamı için gerekli olan bir mesleğe ilişkin bilgi, yetenek ve pratik deneyimlerin kazanılması ayrıca bireyin zihinsel, duygusal ve sosyal açıdan dengeli bir şekilde gelişmesi sürecidir (Özsoy, 2015; Yazıcı ve Türkmen, 2015). Bu sebeple, geleceğin güvencesi olan gençlerin hayata hazırlanması ve iş dünyasının gereksinim duyduğu nitelikli çalışanların yetiştirilmesi “mesleki eğitim” in önemini büyük ölçüde artırmaktadır. Bu eğitim, gençlere gerekli bilgi, yetenek, davranış ve iş birliği alışkanlığı kazandırarak onları geleceğe hazırlamada ve iş dünyasının ihtiyaç duyduğu kalifiye iş gücünün yetiştirilmesinde hayati bir rol oynamaktadır (Sarıbiyık, 2013).

Ülkelerin gelişiminde, bilgiyi pratik becerilerle birleştiren ve çeşitli yetenekleri ortaya çıkaran insan gücü, son derece kritik bir rol oynamaktadır. Bu insan gücünün oluşturulması ve geliştirilmesine katkı sağlayan mesleki eğitim, sektörün taleplerine uygun şekilde nitelikli iş gücü yetiştirmeyi hedeflemektedir. Bu hedef doğrultusunda bireylere bilgi, beceri ve yeteneklerin sistematik bir biçimde inşa edilmesi görevi meslek yüksekokulları tarafından üstlenilmiştir (Kaysi, 2018). Meslek yüksekokulları, belirli meslekler için ara insan gücünü yetiştirmeyi amaçlayan, mesleki eğitimin yükseköğretim alanındaki ana taşıyıcısı, dört yarıyıl boyunca eğitim-öğretim sunan kurumlardır. Meslek yüksekokulları, endüstriyel araçlar ve yöntemleri etkin bir şekilde kullanabilen ve yeteneklerini güncel ihtiyaçlara uygun olarak adapte edebilen insan gücünü üretmek amacıyla faaliyet gösterirler (Sönmez, 2010).

2000'li yıllar bilgi temelli toplumlarla birlikte teknolojinin geniş ölçüde benimsendiği ve kullanıldığı bir iş dünyasını beraberinde getirmiş ve bilgiye olan talep günden güne artmıştır. İşverenler

çalışanlarından temel becerilerin yanı sıra etkili iletişim kurabilme, sorunları tanımlama ve çözme, bağımsız karar alma yetisi, farklı görevlerde ve departmanlarda çalışabilme yeteneklerini de beklemektedir (Fidan, Fidan ve Öztürk 2018). Meslek yüksekokullarının programlarında bulunan uygulamalı derslerin atölye, laboratuvar gibi ortamlarda deneyimlenmesi önemlidir ancak hızla ilerleyen teknolojinin, okullardaki uygulama alanlarına entegre edilememesi, bu derslerden beklenen verimin alınmasını engelleyebilmektedir (Atalı, Özkan ve Sarıbiyık, 2016). Meslek yüksekokulları, işgücü piyasasıyla yakından işbirliği yaparak istihdam odaklı eğitim programları geliştirmekte ve öğrencilerin pratik deneyim eksikliklerini gidermek amacıyla bazı üniversiteler, projeler kapsamında atölye ve laboratuvarlar oluşturarak bu eksiklikleri gidermeye çalışmaktadır. Başlangıçta faydalı olan bu uygulama da zamanla sektörün gerisinde kaldığı için güncel gelişmeleri daha yakından takip eden sistemlere ihtiyaç daima yerini korumaktadır (Demir, 2020; Kılıç, 2018; Yıldız ve Açikel, 2022).

3+1 uygulamalı eğitim modeli ile öğrencilerin teorik bilgilerinin, uygulama pratiğiyle birleştirilerek geliştirilmesi amaçlanmaktadır (Çakar, 2020). Öğrencilerin akademik ilerlemeleri sırasında iş dünyasıyla teması, kişisel yeteneklerini keşfetmelerine ve iş dünyasına hazır olup olmadıklarını değerlendirmelerine yardımcı olmaktadır. Uygulanan bu eğitim modeli öğrencilerin, iş dünyası ve çalışma şartlarını eğitim döneminde deneyimlemelerine olanak sağlayarak kişisel ve sosyal gelişimlerine katkıda bulunmakta ve öğrencilerin sorumluluk bilinciyle özgüvenlerini arttırmalarına ve iş alışkanlıklarını şekillendirmelerine yardımcı olmaktadır. Bu model kısa süreli iş deneyimi (yaklaşık 4 ay süren 1 dönem) ile öğrencilerin iş dünyasıyla iletişim ağlarını kurarak mezuniyet sonrası iş bulma ve işe yerleşme süreçlerini hızlandırmayı amaçlamakla birlikte aynı zamanda bu modelin, öğrencilere geleceğe ve kariyer planlamasına yön vermekte önemli bir rol oynaması beklenmektedir (Sarıbiyık, 2013; Yıldırğan, Taşcıoğlu, Baysal ve Zengin, 2016).

Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Susurluk Tarım ve Orman Meslek Yüksekokulu, 2021-2022 öğretim yılında başlattığı 3+1

uygulamalı eğitim modeli ile meslek yüksekokulu öğrencilerinin istihdam edilebilirliği için üniversite ve iş sektörü arasında iş birliği sağlama konusunda önemli adımlar atmıştır. Bu eğitim modeli kapsamında, meslek yüksekokullarında verilen eğitim programlarının ilk üç dönemi teorik olarak okulda tamamlanırken, son bir dönem “İşyeri Eğitimi” ve “İşyeri Uygulaması” dersleri adı altında iş yerinde pratik yapma sürecini içermektedir. Öğrenciler, akademik takvime uygun olarak 3. veya 4. dönemde, 16 hafta boyunca ve tam zamanlı olarak işyeri uygulamasına devam etmektedirler (MEYOK, 2023). Böylece öğrenciler, teori ve pratiği birleştirerek öğrendiklerini uygulama fırsatı bulmaktadırlar.

Öğrencilerin eğitim sürecinde girdi ve çıktı olarak hem eğitildiği hem de ekonomiye kalifiye işgücü olarak katıldığı gerçeği, önlisans düzeyindeki yükseköğretim kurumlarının temel hedefini oluşturmaktadır. Bu nitelikli iş gücünün istihdam edilmesinin en temel koşulu, sunulan eğitimin kalitesine bağlıdır. Bu amaçla alanyazında meslek yüksekokullarında gerçekleştirilen staj programlarına dair birçok çalışmaya rastlanmak mümkündür (Adıgüzel ve Berk, 2009; Arpat, Kalfa, Akşit ve Çamurdan, 2017; Bilici, 2023; Karagül, 2018; Tektaş vd., 2016; Titrek, Hakkakul ve Varlı, 2015). Yapılan bir çalışmada Arpat ve diğerleri (2017), önlisans öğrencilerini mesleki becerilere hazırlama işlevini yerine getirme konusunda uygulamalı staj eğitimlerinin başarılı bir model olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Benzer şekilde Tektaş ve diğerleri (2016) çalışmalarında, stajın öğrenciler için genel olarak verimli olduğu ve staj ile öğrencilerin, teorik bilgileri daha çok uygulama yapma fırsatı bularak pekiştirdiği sonucuna varmışlardır.

Uluslararası alanyazın incelendiğinde, mesleki eğitim ve öğretimde uygulamalı eğitimin önemi ve öğrencilerin istihdam edilebilirliğine katkısına yönelik birçok çalışma bulunmaktadır (Deissing, 2007; Kaagari, 2007; Mulder, Messmann ve König, 2015; Nyen ve Tonder, 2018; Rintala ve Nokelainen, 2020). Uygulamalı eğitimin öğrencilerin mesleki seçimlerine ve istihdam edilebilirliğe yönelik etkisinin araştırıldığı çalışmada Kaagari (2007), uygulamalı eğitimin, takip edilen öğretim programının anlaşılabilirliğini artırdığı ve elektrik mezunu öğrencileri istihdam zorluklarına karşı hazırladığı sonucuna ulaşmıştır. Başka bir çalışmada Nyen ve Tonder (2018), Norveç'te 2+2 olarak adlandırılan modelde 2 yıllık okul temelli eğitimin ardından 2 yıllık çıraklık eğitiminin mesleki eğitim ve öğretime entegre edilmesinin, mesleki öğrenmeyi nasıl etkilediğini araştırmışlardır. Buradan öğrencilerin bir işyerinde günlük işlerde yer almasının, mesleki becerilerinin ve mesleki kimliklerinin geliştirilmesinde merkezi bir öneme sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Tüm bu düşünceler ışığında bu araştırmanın amacı, önlisans düzeyinde eğitim gören öğrencilerin 3+1 işyeri eğitimi sırasındaki deneyimlerinin ve ilişkilerinin neticesinde eğitim modeline yönelik tatmin düzeylerini belirlemektir. Öğrencilerin 3+1 uygulamalı eğitim modeline yönelik tatmin düzeyleri ve belirlenen bu düzeylerin öğrencilerin cinsiyet, yaş, mezun olunan lise ve öğrenim gördükleri program değişkenleri gibi demografik özelliklerine göre anlamlı bir farklılaşmaya sahip olup olmadığı incelenmiştir. Belirlenen amaç doğrultusunda, “Önlisans öğrencilerinin 3+1 uygulamalı eğitim modeline yönelik tatmin dü-

zeyleri nedir?” ve “Önlisans öğrencilerinin 3+1 uygulamalı eğitim modeline yönelik tatmin düzeyleri demografik özelliklere göre farklılık göstermekte midir?” sorularına cevap aranmıştır. Bu araştırma, önlisans eğitimi alan öğrencilerin 3+1 işyeri eğitimi sürecindeki deneyimlerini inceleyerek, öğrencilerin mezuniyet sonrası endüstriye entegrasyonu ve istihdamı için gereken çözüm önerilerini sunmayı amaçlamakta, bu şekilde sektörel istihdam için yol gösterici olması ve yapılması gerekenler hakkında fikir verebilmesi açısından önem taşımaktadır.

YÖNTEM

Araştırmada, belirli bir grup içindeki belirli bir özelliği vurgulamak için tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, mevcut durumu olduğu gibi betimlemeyi hedefleyen araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmanın odak noktası olan olay, birey veya nesne, kendi koşulları içinde ve tam olarak tanımlanmış halde incelenir (Karasar, 2012). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin 3+1 eğitim modeline yönelik tatmin düzeylerini belirleme amacıyla tarama modelinin tercih edilme nedeni, seçilen örneklem içindeki genel eğilimleri ve önemli faktörleri hızlı bir şekilde tespit etme olanağı sağlamasıdır. Ayrıca, tarama modeli araştırmacılara, daha sonraki aşamalarda kullanılmak üzere odaklanılacak alanları belirleme konusunda rehberlik sağlamak için etkili bir analiz sonuçları verebilmektedir.

Bu çalışma için etik kurul izni Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'nun 10/07/2023 tarihli ve 2023-7 numaralı kararı ile alınmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini; Balıkesir ilindeki devlet üniversitelerinde 3+1 eğitim modeline geçen meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise bu evrenden seçilen, Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi Susurluk Tarım ve Orman Meslek Yüksekokulu'nda 2022-2023 eğitim-öğretim yılında 3+1 uygulamalı eğitim modeline göre staj eğitimini tamamlamış 76 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin seçiminde kolay erişilebilir örnekleme yönteminden faydalanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'in (2018) belirttiğine göre, bu strateji araştırmayı hızlandırır ve erişilebilir kılar. Bu teknik, araştırmadan elde edilecek verilerin hızlı ve pratik bir şekilde elde edilmesine yardımcı olur. Kolay erişilebilir örneklemede, araştırmacı, mevcut durum, nesne veya kişilerden yeterli veri doygunluğuna ulaşacağı örnekleme seçer (Patton, 2005).

Araştırmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin demografik bilgileri Tablo 1'de verilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada öğrencilerin 3+1 uygulamalı eğitim modeline yönelik tatmin derecelerinin ortaya çıkarılması için verilerin toplanmasında, Ören Şahin ve Ören (2018) tarafından geliştirilen 5'li likert tipinde ölçeklendirilen “3+1 Uygulamalı Eğitim Modeli Tatmin Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek 20 maddeden oluşmakta ve ölçek maddeleri, “kesinlikle katılıyorum”dan “kesinlikle katılmıyorum” cevabına doğru derecelendirilmiş olup verilen cevaplar 5 ile 1 arasında puanlanmaktadır. Ölçekteki en

Tablo 1: Örneklem Ait Demografik Bilgiler

Cinsiyet	f	%
Kadın	47	61.8
Erkek	29	38.2
Yaş		
18-20	27	35.5
21-23	46	60.5
24-26	2	2.6
27 ve üzeri	1	1.3
Mezun olunan lise		
Genel lise	4	5.3
Anadolu lisesi	45	59.2
Mesleki liseler	24	31.6
Diğer	3	3.9
Yüksekokula geçiş		
Sınavsız	2	2.6
Sınav ile	74	97.4
Fakülteye geçme isteği		
Var	53	69.7
Yok	23	30.3
Öğrenim gördüğü program		
Gıda kalite kontrol ve analizi	29	38.2
Laborant ve veteriner sağlık	23	30.3
Laboratuvar teknolojisi	24	31.6
Tercih sebebi		
3+1 eğitim olması önemliydi	25	32.9
3+1 eğitim olması önemli değildi	51	67.1
Toplam	76	100

yüksek puan 100, en düşük puan ise 20 olarak belirlenmiştir. Araştırma kapsamındaki veriler, SPSS 26.0 paket programı kullanılarak online form aracılığıyla toplanmış ve analiz edilmiştir. Ölçekten elde edilen toplam puanlar hesaplanarak, veri setinin normal dağılımı incelenmiştir. Örneklem 50'nin üzerinde olması nedeniyle, Kolmogorov-Smirnov testi sonuçları dikkate alınmıştır (Büyüköztürk, 2010). Elde edilen normallik analizi sonuçları Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2: Tatmin Ölçeği Normallik Analizi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov		
	Statistic	df	p
Toplam	0.882	76	0.164

Tablo 2'ye göre, veri setinden elde edilen toplam puanların normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir ($p>0.05$). Bu nedenle, tatmin ölçeğinden elde edilen verilerin karşılaştırılmasında parametrik testlerden bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü ANOVA testi kullanılmıştır. ANOVA testi uygulandığında, farklılığın kay-

nağı olan grup veya grupları belirlemek için post-hoc testlerden Scheffe testi tercih edilmiştir. Ören Şahin ve Ören (2018), 3+1 eğitim modeli tatmin ölçeğinin güvenilirlik analizi için hesaplanan Cronbach alfa değerini 0.97 olarak bildirmektedir. Bu çalışmada yapılan uygulamalarda da Cronbach alfa katsayısının 0.97 olduğu saptanmıştır. Bu katsayının 0.70'ten büyük olması, veri analizinin güvenilir olduğunu göstermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

BULGULAR

Toplanan veriler, araştırmanın amacına uygun olarak analiz edilmiş ve bulgular bölümünde, araştırmanın ortaya koyduğu sorunlarla ilişkilendirilerek sunulmuştur.

Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin 3+1 Uygulamalı Eğitim Modeline İlişkin Tatmin Derecelerine Ait Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin 3+1 uygulamalı eğitim modeli tatmin ölçeği puanlarının analizi sonuçları, öğrencilerin modele yönelik tatmin düzeylerini belirlemek amacıyla Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3'ün incelenmesi sonucunda, en yüksek ortalamalı maddelerin 13. (4.22), 14. (4.17), 6. (4.10), 1. (4.07) ve 10. (4.04) olduğu tespit edilmiştir. En düşük ortalamalı maddeler ise 20. (3.53), 8. (3.46) ve 19. (2.64) olarak belirlenmiştir.

Tablo 4'te, ölçekten alınan en düşük ve en yüksek puanlar ile toplam puan üzerinden hesaplanan ortalama değer verilmiştir.

Tablo 4'e bakıldığında, öğrencilerinin 3+1 eğitim modeline yönelik ölçekten aldıkları toplam tatmin puanı ortalaması 75.38 olarak tespit edilmiştir. Bu bulgulara dayanarak, öğrencilerin tatmin seviyelerinin ortalamasının üzerinde olduğu ve olumlu bir tutum sergilediği ifade edilebilir.

Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin 3+1 Uygulamalı Eğitim Modeline İlişkin Tatmin Derecelerinin Demografik Değişkenlere Göre Farklılık Durumuna Yönelik Bulgular

Cinsiyet değişkeninin öğrencilerde tatmin düzeyleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olup olmadığını araştırmak amacıyla, veriler üzerinde bağımsız gruplar t-testi analizi gerçekleştirilmiş ve ilgili analizin sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5 incelendiğinde, örneklemi oluşturan öğrencilerin 3+1 eğitim modeli tatmin ölçeğinden aldıkları toplam puanların ortalamasının cinsiyet değişkenine ilişkin t testi sonucuna göre, tatmin düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p=0.002$; $p<0.05$). Kadın öğrencilerin 3+1 eğitim modeli tatmin puanı ortalaması (81.13) ile erkek öğrencilerin 3+1 eğitim modeli tatmin puanı ortalaması (66.07) arasında kadın öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Buradan gerçekleştirilen 3+1 eğitim sonrasında kadın öğrencilerin memnuniyet düzeylerinin daha fazla olduğu, yapılan staj neticesinde erkek öğrencilere göre daha olumlu düşüncelere sahip oldukları söylenebilmektedir.

Yaş değişkeninin öğrencilerde tatmin düzeyleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olup olmadığını araştırmak amacıyla, veriler üzerinde tek faktörlü varyans analizi (One-Way Anova) gerçekleştirilmiştir. Tablo 6'da, öğrencilerin yaş de-ğiş-

Tablo 3: Öğrencilerin Tatmin Düzeylerine Ait Betimsel İstatistik Değerleri

Maddeler	\bar{x}	ss
1. Uygulama yaptığım işletmede iş arkadaşlarım mesleki gelişimime katkı sağladı.	4.07	.98
2. İş arkadaşlarım teorik bilgimi uygulamamda yardımcı oldu.	3.97	1.11
3. Uygulama yaptığım işletmede günlük iş saatleri uygundu.	3.54	1.48
4. İş arkadaşlarımin bana karşı tutum ve davranışları iyi oldu.	3.63	1.44
5. Aldığım eğitim iş arkadaşlarım arasında saygınlık kazanmamı sağladı.	3.68	1.48
6. Sosyal açıdan kendimi geliştirmeme katkı sağladı.	4.10	1.13
7. Mesleğimi sevmeme katkı sağladı.	3.82	1.37
8. Uygulama yaptığım işletmede hizmet içi eğitim aldım.	3.46	1.26
9. Aldığım eğitime uygun işletmede uygulamamı yaptım.	3.75	1.42
10. Mesleki açıdan kendime olan güvenim arttı.	4.04	1.29
11. Eğitim aldığım sektörde çalışma isteğim arttı.	3.74	1.46
12. İnsan ilişkileri konusunda tecrübe kazandım.	3.97	1.36
13. Eğitim aldığım sektörü daha iyi tanıdım.	4.22	1.02
14. İş yaşamını tanımak açısından yararlı oldu.	4.17	1.23
15. Aldığım eğitim uygulama yaparken fayda sağladı.	3.89	1.34
16. Öğrendiğim teorik bilgileri uygulama ve pekiştirme fırsatı oldu.	3.89	1.36
17. 3+1 uygulaması bölümüme olan ilgimi artırdı.	3.60	1.41
18. Bir dönemlik uygulama mesleki becerilerimi geliştirmek açısından yeterlidir.	3.63	1.37
19. Uygulama esnasında aldığım ücret yeterli oldu.	2.64	1.52
20. 3+1 uygulaması mezuniyet sonrası iş yaşamımda başarılı olmama katkı sağladı.	3.53	1.29

Tablo 4: MYO Öğrencilerin 3+1 Eğitim Modeli Tatmin Düzeyi

	n	En düşük puan	En yüksek puan	\bar{x}	ss
Toplam	76	26.00	100.00	75.38	2.46

Tablo 5: MYO Öğrencilerinin Tatmin Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine İlişkin T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Kadın	47	81.13	2.32	74	3.131	0.002
Erkek	29	66.07	4.85			

Tablo 6: MYO Öğrencilerinin Tatmin Düzeylerinin Yaş Değişkenine İlişkin ANOVA Sonuçları

Yaş grupları	n	\bar{x}	ss	F	sd_1-sd_2	p
18-20 yaş	27	74.93	3.51	3.80	2-72	0.014
21-23 yaş	46	77.74	6.57			
24-26 yaş	2	28.00	9.27			
27 ve üzeri	1	74.00	0.00			

kenine göre 3+1 eğitim modeli tatmin ölçeği puanlarına ilişkin ANOVA sonuçları ile birlikte betimsel istatistikler sunulmaktadır.

Tablo 6'ya göre, örnekleme oluşturan öğrencilerin 3+1 eğitim modeli tatmin ölçeğinden aldıkları toplam puanların ortalamasının yaş değişkenine göre farklılık gösterdiği ve bu farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F=3.80$; $p<0.05$). Tablo incelen-

diğinde, 24-26 yaş aralığındaki öğrencilerin tatmin düzeylerinin ortalamasının altında oldukça düşük olduğu görülmektedir. Bu durumdan dolayı, 24-26 yaş aralığındaki öğrencilerin diğer yaş grubundaki öğrencilere göre 3+1 eğitim modeline karşı daha olumsuz düşüncelere sahip oldukları söylenebilmektedir. Diğer yaş grubundaki öğrencilerin analiz sonuçlarında tatmin puanlarına ait ortalama değerlerinin yakın olduğu görülse de 21-23

yaş aralığındaki öğrencilerin ortalama puanları daha yüksek bulunmuştur.

Mezun olunan lise türü değişkeninin öğrencilerde tatmin düzeyleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olup olmadığını araştırmak amacıyla, veriler üzerinde tek faktörlü varyans analizi (One-Way Anova) uygulanmıştır. Tablo 7’de ANOVA sonuçları ve betimsel istatistik değerleri verilmektedir.

Tablo 7’de yapılan analizler sonucunda, öğrencilerin 3+1 eğitim modeli tatmin ölçeğinden aldıkları toplam puanların ortalamalarının lise türü değişkenine göre farklılık gösterdiği ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($F=4.94$; $p<0.05$). Scheffe testi sonuçlarına göre, genel lise türünden mezun öğrenciler ile mesleki lise türünden mezun öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p=0.043$; $p<0.05$). Bu da mesleki lise türünden mezun öğrencilerin 3+1 eğitim modeline yönelik tatmin düzeylerinin daha yüksek ve olumlu olduğu sonucunu desteklemektedir.

Meslek yüksekokulu öğrencilerinin 3+1 eğitim modeline yönelik tatmin düzeyleri ile öğrencilerin dört yıllık fakülteye geçme istekleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla, veriler üzerinde bağımsız gruplar için t-testi analizi gerçekleştirilmiş ve ilgili analizin sonuçları Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8 incelendiğinde, örnekleme oluşturan öğrencilerin 3+1 eğitim modeli tatmin ölçeği puanlarının ortalamasının, öğrencilerin fakülteye geçme isteği değişkeni için yapılan t testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. ($p=0.426$; $p>0.05$). Fakülteye geçme isteği olan öğrencilerin tatmin ölçeği puanı ortalaması (74.07) ile fakültede öğrenimine devam etme isteği olmayan öğrencilerin tatmin puanı ortalaması (78.38) arasında anlamlı bir farklılık bulunmamakla birlikte öğrenimine devam etme isteği olmayan öğrencilerin

ortalama değerlerinin daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Öğrenimlerine devam etmek istemeyen öğrencilerin 3+1 eğitim modelinde görmüş oldukları staj eğitimine yönelik memnuniyet düzeylerinin daha fazla olduğu söylenebilmektedir.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri program türü değişkeninin öğrencilerde tatmin düzeyleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olup olmadığını araştırmak amacıyla, veriler üzerinde tek faktörlü varyans analizi (One-Way Anova) uygulanmıştır. Tablo 9’da, öğrencilerin 3+1 eğitim modeli tatmin ölçeği puanları için ANOVA sonuçları ile birlikte betimsel istatistikler sunulmaktadır.

Tablo 9’daki analize göre, meslek yüksekokulu öğrencilerinin tatmin ölçeği toplam puanlarının, öğrenim gördükleri program türüne göre farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Sonuçlar, aritmetik ortalamalar arasında anlamlı bir farkın olmadığını göstermektedir ($F=0.047$; $p>0.05$). Ancak ortalamalar incelendiğinde, gıda kalite kontrol ve analizi programı öğrencilerinin tatmin puanı ortalamasının (76.34), diğer iki program öğrencilerden yüksek olduğu görülmektedir. Bu durumda, gıda kalite kontrol ve analizi programında öğrenim gören öğrencilerin 3+1 eğitim modeline yönelik tutumlarının daha olumlu düzeyde olduğu söylenebilmektedir.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri programı 3+1 eğitim modeli nedeniyle seçip seçmeme motivasyonlarına bağlı olarak, öğrencilerin 3+1 eğitim modeline yönelik tatmin düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla, veriler üzerinde bağımsız gruplar için t-testi analizi gerçekleştirilmiş ve ilgili analizin sonuçları Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10 incelendiğinde, örnekleme oluşturan öğrencilerin tatmin ölçeğinden aldıkları toplam puanların ortalamasının 3+1 eğitim modeli tatmin ölçeği puanlarının öğrencilerin öğrenim gördükleri programı 3+1 eğitim modeli için seçip seçmedikleri

Tablo 7: MYO Öğrencilerinin Tatmin Düzeylerinin Mezun Olunan Lise Türü Değişkenine İlişkin ANOVA Sonuçları

Lise türü	n	\bar{x}	ss	F	sd_1-sd_2	p
Genel lise	4	49.75	5.25	4.94	3-72	0.004
Anadolu lisesi	45	76.38	9.84			
Mesleki liseler	24	81.33	8.92			
Diğer	3	47.00	5.98			

Tablo 8: MYO Öğrencilerinin Tatmin Düzeylerinin Fakülteye Geçme İsteği Değişkenine İlişkin T-Testi Sonuçları

Fakülte isteği	n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Var	53	74.07	3.11	74	0.801	0.426
Yok	23	78.38	3.90			

Tablo 9: MYO Öğrencilerinin Tatmin Düzeylerinin Öğrenim Gördükleri Program Türü Değişkenine İlişkin ANOVA Sonuçları

Program türü	n	\bar{x}	ss	F	sd_1-sd_2	p
Gıda kalite kontrol ve analizi	29	76.34	4.07	0.047	2-73	0.954
Laborant ve veteriner sağlık	23	74.61	5.36			
Laboratuvar teknolojisi	24	74.96	3.49			

Tablo 10: MYO Öğrencilerinin Tatmin Düzeylerinin Öğrencilerin Tercih Sebebi Değişkenine İlişkin T-Testi Sonuçları

Tercih nedeni	n	\bar{x}	ss	sd	t	p
3+1 olması önemli	25	71.68	4.66	74	1.050	0.297
3+1 olması önemli değil	51	77.20	2.88			

ne ilişkin yapılan t testi sonucuna göre, anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p=0.297$; $p>0.05$). 3+1 eğitim modelinin tercih sebebi olduğunu belirten öğrencilerin tatmin ölçeği puanı ortalaması (71.68) ile 3+1 eğitim modelinin tercih sebebi olmadığını belirten öğrencilerin tatmin puanı ortalaması (77.20) arasında anlamlı bir farklılık bulunmamakla birlikte 3+1 eğitim modelinin tercih sebebi olmadığını belirten öğrencilerin ortalama değerlerinin daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Bu beklendiği bir durum değildir. Nitekim bu sebeple bölüm tercihi yapmış öğrencilerin gördükleri 3+1 staj eğitiminden tatmin düzeylerinin daha yüksek olması beklenmekle birlikte bu durum öğrencilerin beklentilerinin çok yüksek olması sebebiyle beklentilerinin karşılanamaması ile açıklanabilmektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Sektörlerin evrimi ve değişimiyle uyumlu bir şekilde, eğitim modellerinin sürekli olarak gözden geçirilmesi gerekmektedir. Yeni neslin değişen hedefleri, beklentileri ve çalışma düzeni göz önüne alındığında, okul ve sektör iş birliğinin ne kadar önemli olduğu bir kez daha anlaşılmalıdır. Bu nedenle, güncellenmiş veya yeniden tasarlanmış eğitim modellerinin, sektör ve gelecekteki işgücü için getireceği faydalar ve potansiyel olumsuz etkileri değerlendirilmeli ve açıkça ortaya konulmalıdır. Ayrıca, eğitim gibi toplumun her kesimini etkileyen önemli bir konuda değerlendirme yapabilmek için, içerisindeki öğrencilerin düşüncelerini almak, oldukça önemli bir süreçtir. Bu bağlamda yapılan bu araştırma ile meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin 3+1 işyeri eğitim uygulaması esnasında yaşadıkları çeşitli durumların ve ilişkilerin sonucunda eğitim modeline olan tatmin derecelerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın problem cümlelerinden biri olan “Önlisans öğrencilerinin 3+1 uygulamalı eğitim modeline yönelik tatmin düzeyleri nedir?” sorusuna yönelik sonuçlar değerlendirildiğinde, öğrencilerin modele yönelik tatmin puanı ortalaması 75.38 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuç, öğrencilerin 3+1 eğitim modeline karşı yüksek bir tatmin derecesine sahip olduklarını göstermektedir. Öğrencilerin derste öğrendiği teorik bilgileri pratik yapma şansı buldukları uygulama eğitimlerine daha yüksek ilgi ve tatmin göstermesi beklenen bir sonuçtur. Nitekim Çakar (2020) yaptığı çalışmada, meslek yüksekokulu öğrencilerinin 3+1 uygulamalı eğitim modelini benimsediklerini ve bu modelden ümitli olduklarını belirtmiştir. Öğrencilerin mesleki uygulama yoluyla, akademik eğitimlerinin yanı sıra işletmelerde çalışmak istedikleri sektörleri deneyimlemeleri ve gelecekteki kariyer tercihlerini netleştirmeleri bakımından önemli bir dönem olduğu sonucuna varılmıştır. Türk, Bakkal ve Türk (2017), 3+1 işyeri eğitim modeline yönelik öğrencilerin beklentilerin karşılanıp karşılanmadığı ve beklentiler arasında farklılık olup olmadığını inceledikleri çalışmasında araştırmalarını Ali Fuat Cebeşoy Meslek Yüksekokulu’nda okuyan 200 öğrenci üzerinde

yürütmüştür. Araştırma kapsamında 3+1 işyeri eğitim modelinin meslek yüksekokullarında uygulanmasının olumlu sonuçlar doğurduğu çıktısına varmışlardır. Ayrıca, programdaki öğrencilerin iş bulma süreçlerinde, diğerlerine göre avantajlar elde ettikleri ve bu eğitim modelinin kariyer planlamalarına katkı sağladığı raporlanmıştır.

Araştırma sonucunda Tablo 3 incelendiğinde, ölçek maddelerinden en yüksek ortalamaya sahip maddelerin “Eğitim aldığım sektörü daha iyi tanıdım.”, “İş yaşamını tanımak açısından yararlı oldu.”, “Sosyal açıdan kendimi geliştirmeme katkı sağladı.”, “Uygulama yaptığım işletmede iş arkadaşlarım mesleki gelişime katkı sağladı.” ve “Mesleki açıdan kendime olan güvenim arttı.” olduğu görülmektedir. Buradan 3+1 uygulamalı eğitim modelinin, kariyer başlangıcında öğrencilere sadece fayda sağlamakla kalmayıp aynı zamanda kişisel becerilerini geliştirme fırsatı sunarak öğrenciler ile iş yerleri arasındaki uyumu hızlandırabileceği ve öğrencilerin iletişim yeteneklerine olumlu katkılar sağlayabileceği söylenebilmektedir. Bu yaklaşım aynı zamanda öğrencilerin mesleklerini daha iyi tanımalarına ve sevmelerine yardımcı olabilir. Gümüş (2016), Sakarya’da yürüttüğü çalışmasında meslek liselerinde öğrenim gören öğrenciler ile üniversitede öğrenim gören meslek yüksekokulu öğrencilerinin 3+1 eğitim modeli sistemi arasında karşılaştırma yaparak mesleki açıdan bilgi, beceri ve davranış gelişimlerini incelemeyi amaçladığı çalışmasında, işverenlerin büyük çoğunluğunun 3+1 eğitim modeli sisteminin meslek yüksekokulu öğrencilerinin iş yapma yeteneklerine olumlu katkı sağladığını belirtmiş, ayrıca 3+1 eğitim modeli uygulamasını tamamlayan meslek yüksekokulu mezunlarını işe almak için tercih ettiklerini ifade etmiştir. Sonuç olarak, 3+1 uygulamalı eğitim modelinin, öğrencilerin meslek seçimlerini net bir şekilde etkileyebileceği ve şekillendirebileceği söylenebilir.

Araştırmanın bir diğer problemi olan “Önlisans öğrencilerinin 3+1 uygulamalı eğitim modeline yönelik tatmin düzeyleri demografik özelliklere göre farklılık göstermekte midir?” sorusuna yönelik Tablo 5 incelendiğinde ilk olarak cinsiyet değişkenine ilişkin, kadın öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha yüksek ve anlamlı bir tatmin düzeyine sahip oldukları görülmektedir. İki grup arasındaki farklılaşmanın 3+1 uygulamalı eğitim modelinin kadın öğrenciler tarafından daha çok benimsenmiş olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Alanyazında ki Karadeniz ve Kumaş’ın (2016) çalışması da bu sonucu desteklemektedir. Çalışmalarında, kız öğrencilerin stajla ilgili olumlu düşüncelerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yine, Şahin (2009) ile Erdoğan ve Bulut (2015) tarafından yapılan çalışmalarda, cinsiyetin öğrenci memnuniyeti üzerinde anlamlı bir etki yarattığı tespit edilmiştir.

Araştırmanın bir diğer sonucu olan yaş değişkenine ve mezun olunan lise türüne ait Tablo 6 ve Tablo 7 değerlendirildiğinde, 21-23 yaş aralığında olan öğrenciler ile mesleki lise mezunu öğrencilerin 3+1 eğitim modeline ilişkin daha yüksek tatmin düzeyinde oldukları görülmüştür. Ayrıca elde edilen bu yüksek tatmin düzeyinin diğer gruplar ile karşılaştırıldığında anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Mesleki lise mezunları yükseköğretimden önce teknik bazı temel donanımlara sahip şekilde mezun olmaktadır. Dolayısıyla çalışmamızda mesleki lise mezunlarının 3+1 eğitim modeli uygulamasına dair daha yüksek tatmin düzeyi ölçülmesi beklenen bir sonuçtur. Özkan (2020) tarafından yapılan çalışmada uygulamalı mesleki eğitimlerden yüksek memnuniyet duyduğunu belirten katılımcılar mesleki lise mezunları iken, uygulamalı mesleki eğitimlerde yetersiz kaldıklarını düşündükleri için düşük memnuniyet puanı belirten katılımcılar genel lise mezunu olduklarını beyan etmiştir.

Meslek yüksekokulu öğrencilerinin tatmin ölçüğü puanları öğrenim gördükleri program değişkenine göre incelendiğinde, öğrenim gördükleri bölümlerin ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamakla birlikte gıda kalite kontrol ve analizi programında öğrenim gören öğrencilerin 3+1 eğitim modeline yönelik tutumlarının daha olumlu düzeyde olduğu görülmektedir (Tablo 9). Öğrencilerin uygulamalı işyeri eğitimleri süresince yaptıkları çalışmalar aldıkları eğitimle ne kadar yakınsa memnuniyet düzeylerinin o kadar yüksek ölçüldüğü belirtilebilir. Özkan (2020) tarafından yapılan çalışmada da eğitim aldıkları alana benzer kapsamda alanlarda görevler yerine getirmeyen katılımcıların düşük memnuniyet düzeyinde değerlendirmeler yaptığı ifade edilmektedir. Bu bağlamda, öğrencilerin eğitimlerini aldıkları programla uyumlu bir şekilde staj yapmalarının, memnuniyet düzeylerini artırdığı gözlemlenmektedir. Aynı şekilde, daha olumlu bir tutuma sahip olan gıda kalite kontrol ve analizi programı öğrencilerinin, 3+1 eğitim modeline daha olumlu yaklaştığı görülmüştür.

Araştırmada ele alınan bir diğer değişken, öğrencilerin öğrenim gördükleri programı 3+1 eğitim modeli sebebi ile seçip seçmemelerine yöneliktir. Buradan Tablo 10 incelendiğinde, 3+1 eğitim modeli sebebi ile bölüm tercihi yapan öğrenciler ile bu sebeple tercih yapmayan öğrencilerin tatmin düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olmadığı görülmektedir. Alanyazına bakıldığında meslek yüksekokullarında öğrenim gören ve mesleki uygulamalara katılan öğrencilerin, bu modelde eğitim öğretim faaliyetlerini sürdüren yüksekokulları seçerken çoğunlukla eğitim modeli hakkında yeterince araştırma yapmadan ilgili yükseköğretim kurumlarını tercih ettikleri tespit edilmiştir (Arpat, 2018; Çakar, 2020). Çakar (2020) çalışmasında, öğrencilerin %42.5'inin 3+1 eğitim modeli uygulamasına dair bilgisi olmadan tercihte bulduklarını belirtmiştir. Bununla birlikte 3+1 eğitim modelinin mesleki anlamda öğrencilere yüksek memnuniyet sağladığı gözlenmiştir. Başka bir deyişle, bu modelin, öğrencilerin mesleki ve uygulama açısından beklentilerini oldukça tatmin edici bir şekilde karşıladığı söylenebilmektedir. Bu sonuçlardan dan yola çıkılarak eğitim programları ve uygulanan sistemlerin bilinirliğinin artırılmasına yönelik çalışmalara öncelik verilmesi önemli olduğu vurgulanmaktadır.

Bu çalışma Susurluk Tarım ve Orman Meslek Yüksekokulu'nda okuyan öğrencilerin 3+1 işyeri eğitim uygulamasına karşı tatmin derecelerinin yüksek olduğunu, çalışmaya katılan kadın öğrencilerin erkek öğrencilere, 21-23 yaş grubunun diğer yaş aralığındaki öğrencilere ve mesleki lise mezunu öğrencilerin genel lise mezunu öğrencilere oranla uygulamalı eğitime yönelik yapılan ölçekten elde edilen sonuçlara göre daha yüksek tatmin düzeyine sahip olduğu belirlenmiştir. Bununla beraber öğrenim görülen bölümün, 3+1 işyeri eğitim uygulamasına yönelik tatmin düzeyine anlamlı bir farklılık sağlamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Tüm bu faktörler bir arada değerlendirildiğinde;

- Yükseköğretim kurumlarında uygulanan eğitim programları ve uygulanan sistemlerin bilinirliğinin artırılmasına yönelik çalışmalara öncelik verilmesi,
- Öğrencilerin uygulamalı eğitim aldıkları işletmeler ile öğrenim gördükleri üniversitelerin daha sıkı bir iş birliği geliştirmesi, bu sayede öğrencilerin ve işletmelerin karşılıklı beklentilerinin netleştirilmesi dolayısıyla tatmin düzeylerinde karşılıklı artış sağlanması,
- Öğrencilerin öğrenim gördükleri alana uygun pratikler yapabileceği kurumlarda işyeri uygulamasını gerçekleştirmesi ve bu sayede yine öğrencilerin tatmin düzeyinde artış sağlanması (Örneğin; Laborant ve Veteriner Sağlık programı öğrencilerinin gıda firmasından ziyade veteriner klinikleri, hayvan çiftlikleri gibi aldıkları eğitimi birebir uygulayabilecekleri yerlerde mesleki uygulamalarının gerçekleştirilmesi gibi.)
- 3+1 işyeri eğitimi uygulamasına dahil olan öğretim elemanlarının, öğrencilere daha fazla ziyarette bulunmalarına ve gerekli kontrolleri yapmalarına yeterli imkân sağlayacak düzenlemelerin geliştirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, O. C., & Berk, Ş. (2009). Mesleki ve teknik ortaöğretimde yeni arayışlar: Yeteneğe dayalı modüler sistemin değerlendirilmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 220-236.
- Arpat, B., Kalfa, V. R., Akşit, A., & Çamurdan, B. (2017). Meslek yüksekokullarında nitelikli ara eleman ihtiyacını karşılamada yeni arayışlar: 3+1 işbaşı eğitim modeli honaz meslek yüksekokulu örneği. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 8(2), 76- 94.
- Arpat, B. (2018). Meslek yüksekokullarında uygulanan işbaşı eğitimlerinde boyamsal bir değerlendirme Honaz meslek yüksekokulu örneği. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(3).
- Atalı, G., Özkan, S. S., & Sarıbiyik, M. (2016). Nitelikli işgücü yetiştirmek için ön lisans programlarında uygulamalı eğitim modeli. *UMYOS 2016*, s.342-348.
- Bilici, K. (2023). Turizm otelcilik meslek alanı öğrencilerinin işletmelerde beceri eğitimi (staj) uygulamasına ilişkin görüşleri. *Uluslararası Eğitime Özgün Bakış Dergisi*, 1(2), 265-281.
- Büyükoztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı (11. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çakar, İ. (2020). *MYO öğrencilerinin 3+1 uygulamalı eğitim modeli çerçevesinde mesleki beklentilerinin incelenmesi" Sakarya MYO örneği"*. Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

- Deissinger, T. (2007). "“Making schools practical”": Practice firms and their function in the full-time vocational school system in Germany", *Education + Training*, 49(5), 364-379. <https://doi.org/10.1108/00400910710762931>
- Demir, Ö. (2020). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin işgücü piyasasından beklentileri. *The Journal of Academic Social Science*, 9(9), 553-564.
- Erdoğan, E., & Bulut, E. (2015). İşletme bölümü öğrencilerinin memnuniyet düzeylerini etkileyen faktörlerin araştırılması, *Uluslararası Yönetim, İktisat ve İşletme Dergisi*, 11(26), ss.151-169.
- Fidan, T., Fidan, İ. Ö., & Öztürk, H. (2018). Meslek yüksekokulu öğrenci ve mezunlarının kariyer seçimlerine etki eden faktörler ile kariyer beklentileri: Öz yeterliğin aracı rolü. *Yükseköğretim Dergisi*, 8(3), 249-263.
- Gümüş, İ. (2016). Meslek liseleri ve meslek yüksekokullarındaki öğrencilere uygulamalı iş yeri eğitimle kazandırılan becerilerin niteliksel açıdan değerlendirilmesi. *ISVET 2016 (International Symposium on Post-Secondary Vocational Education and Training)*, 12-15 Ekim 2016, Hitit Üniversitesi, 782-790.
- Iseyeva, S. (2018). *Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin akademik motivasyon, beklenti ve algılarının türkiye ve polonya eğitimi kapsamında değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Kagaari, J. R. (2007). Evaluation of the effects of vocational choice and practical training on students' employability. *Journal of European Industrial Training*, 31(6), 449-471.
- Karadeniz, O., & Kumaş, H., (2016). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin istihdam edilebilirliğini arttırmada mesleki uygulamalar dersi (3+1 programlarının) ile işkur işbaşı eğitim programlarının rolü: Honaz meslek yüksekokulu örneği, *UMYOS, 5th International Vocational Schools Symposium*, Bosna.
- Karagül, T. N. (2018). *Turizm eğitimi alan mesleki ve teknik anadolu lisesi öğrencilerinin işletme beceri eğitimine yönelik algıları: Muğla örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kaysi, F. (2018). Bir meslek yüksekokulu programının değerlendirilmesinde çoklu bakış açıları. Yayımlanmamış doktora tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Kılıç, Y. (2018). Mesleki eğitimin önemine ilişkin bir durum çalışması. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 1-16.
- Mulder, R. H., Messmann, G., & König, C. (2015). Vocational education and training: Researching the relationship between school and work. *European Journal of Education*, 50(4), 497-512.
- Nyen, T., & Tonder, A. H. (2018). Development of vocational skills through integration of practical training periods in school based vocational education in Norway. *Integration of vocational education and training experiences: Purposes, practices and principles*, 29, 227-241.
- Ören Şahin, T., & Ören V. E., (2018). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin 3+1 eğitim modelinden tatmin derecelerinin belirlenmesi: Banaz meslek yüksekokulu örneği. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 8(3), 451-456.
- Özkan, U. B. (2020). Meslek yüksekokulu atölye teknik elemanlarının uygulamalı meslek derslerindeki rollerine ilişkin görüşleri. *Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges)*, 10, 52-64.
- Özsoy, C. E. (2015). Mesleki eğitim-istihdam ilişkisi: Türkiye’de mesleki eğitimin kalite ve kantitesi üzerine düşünceler. *Ejovoc (Electronic Journal of Vocational Colleges)*, 5(5), 173-181.
- Patton, M. Q. (2005). *Qualitative research*. New York: John Wiley & Sons, Ltd.
- Rintala, H., & Nokelainen, P. (2020). Standing and attractiveness of vocational education and training in Finland: Focus on learning environments. *Journal of Vocational Education & Training*, 72(2), 250-269.
- Sarıbıyık, M. (2013). Meslek yüksekokullarında nitelikli işgücü yetiştirmek için 3+1 eğitim modeli. *Academic Platform-Journal of Engineering and Science*, 1(1), 39-41.
- Sönmez, M. (2010). Türkiye’de mesleki ve teknik örgün öğretimin sorunları ve yeniden yapılandırılma zorunluluğu. *Eğitim ve Bilim*, 33(147), 71-84.
- Şahin, A. E. (2009) Eğitim fakültesinde hizmet kalitesinin eğitim fakültesi öğrenci memnuniyet ölçeği (ef-ömö) ile değerlendirilmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(37), 106-122.
- Şimşek, S. (2007). *Eğitim ile ilgili temel kavramlar*. İstanbul: Anı Kitapevi.
- Tektaş, N., Yayla, A., Sarıkaş, A., Polat, Z., Tektaş, M., & Ceviz, Ö. (2016). Ön lisans öğrencilerinin staj uygulamalarının değerlendirilmesi: marmara üniversitesi örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(6), 310-318.
- Titrek, O., Hakkakul, M. A., & Varlı, S. (2015). Hemşirelik bölümü staj uygulamalarının etkililik düzeyine ilişkin öğrenci ve rehber hemşirelerin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 264-280.
- Türk, K., Bakkal, S., & Türk, D. (2017). 3+1 mesleki uygulama sonrası sosyal programlar ile teknik programlarda okuyan öğrencilerin uygulama sonrası beklentilerinin karşılaştırılması. *4. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sosyal ve Teknik Bilimler Kongresi*, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Yazıcı, H., & Türkmen, B. (2015). Dünyada ve Türkiye’de mesleki eğitim ve önemi. *4th International Vocational Schools Symposium*, 1630-1639.
- Yıldırğan, R., Taşçıoğlu Baysal, H., & Zengin, B. (2016). 3+1 eğitim modeli kapsamında işletmelerde istihdam edilen turizm önlisans öğrencilerinin mesleğe ilişkin tutumları: Sakarya üniversitesi örneği, *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 4(1), 101-116.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (11. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, D., & Açıknel, A. (2022). Ulus meslek yüksekokulu mezunlarının çalışma durumlarının belirlenmesi ve mesleki eğitime ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 160-183.

<https://meyok.bandirma.edu.tr/Content/Web/Yuklemeler/Sayfa/Dosya/1536/56aaeb5e-4c6c-a6e6-1cb0-ee0ace14053c.pdf> (18 Ağustos 2023)